

Protestantse gemeente Leidsche Rijn

Boerderij de Hoef, en ook voor thuisluisteraars

Gedachtenisdienst, laatste zondag van het kerkelijk jaar, 22 november 2020

Marije Karreman

Lezing: Psalm 91 'Mag ik dan bij jou schuilen?'

Gemeente van Jezus Christus,

'Mag ik dan bij jou schuilen, als het nergens anders kan...?' Dit lied van Claudia de Breij, stadsgenoot, cabaretier en liedschrijver, is ongekend geliefd. Er wordt een vraag gesteld, een appèl op je gedaan – mag ik dan bij jou?

'Als er oorlog komt,

als er een clubje komt waar ik niet bij wil horen,

als er een regel komt waar ik niet aan voldoen kan,

als ik iets moet zijn wat ik nooit geweest ben...

Mag ik dan bij jou? Als het nergens anders kan?'

Soms heb je zo'n plek nodig, soms is de behoefte groot, - ik zou nu zo graag ergens schuilen, even onderduiken. De wereld aan me voorbij laten trekken. In dit lied volgt er een belofte: als ik bij jou mag, mag jij altijd bij mij. Alsof het lied je wil uitnodigen om er voor elkaar te zijn, om voor elkaar te zorgen.

'Mag ik bij je schuilen...' de behoefte om ergens te kunnen schuilen is groot, dezer dagen. En zeker vandaag, nu we stil staan bij hen van wie we afscheid moesten nemen in het afgelopen jaar. Afscheid nemen van iemand die je dierbaar is, dat lijkt een onmogelijke opgave, maar het moet – gevoelens van verdriet, radeloosheid, berusting en boosheid wisselen elkaar af. Er is de behoefte om alleen gelaten te worden, want wie kan je eigenlijk helpen, maar er zijn ook momenten dat je juist niet alleen wil zijn, maar dat je het liefst zou schuilen bij iemand. Tot de storm voorbij is, tot de lucht weer opklaart, en het licht zich weer laat zien.

Psalm 91, de psalm die we lazen, begint met, 'wie in de beschutting, in de schuilplaats van de Allerhoogste woont en overnacht in de schaduw van de Ontzagwekkende – zegt tegen de HEER: 'mijn toevlucht, mijn vesting, mijn God, op u vertrouw ik.' De dichter bezingt hoe het is om te schuilen bij God, om te wonen in de beschutting van de Allerhoogste.

'Hij bevrijdt je uit het net, en redt je van de pest,

hij zal je beschermen met zijn vleugels,

zijn trouw is als een veilig schild,

je hoeft niet bang te zijn voor de verschrikking van de nacht,

voor de pijl die op je af vliegt,

voor de pest die rondwaart in het donker,

voor de plaag die toeslaat midden op de dag...'

In deze Psalm wordt Gods macht bezongen, niet in die zin dat God wordt beschreven en beleden, als de oorzaak of de bron van alle leed – zoals in het verleden en soms nog steeds alles aan God wordt toegeschreven – alles dat uit Gods vaderlijke hand ons toekomt. Niet zo. Mensen gaan te gronde aan duizenden gevaren, de psalmdichter ziet dat om zich heen gebeuren: de dodelijke pest, de waanzin van de oorlog, rampen en wilde dieren. Zowel overdag als 's nachts zijn er momenten dat het leed je opeens kan treffen. Iemand schreef als reactie hierop (in: Met de psalmen zing je het uit, red. Hans Bouma, 1993): 'Maar waar is God dan? Staat Hij helemaal buiten het gebeuren? Leven we in een leeg heelal?' Deze vragen zijn van Bob Becking, mijn vroegere Hoogleraar Oude Testament. Hij schreef een bijdrage over deze Psalm. Hij vervolgt: 'De dichter van Psalm 91 gelooft dat God de zijnen beschermt. Niet het koude noodlot, maar een genadig God heeft het laatste woord. (...) Wij worden door dit lied opgeroepen ons leven te leggen in de veilige en beschermende handen van God.' Wij worden opgeroepen ons leven te leggen in de veilige handen van God. En hij reageert persoonlijk op deze oproep, als hij schrijft: 'Aanvaardt u die uitnodiging? Ik heb er soms moeite mee. Ik zou wel met God in debat willen gaan. Ik zou hem willen vragen: waar was U nou? Waar bleef nou uw bescherming voor uw volk Israel op telkens weer terugkerende bange momenten?' En hij plaatst ook bij het hier en nu de vraag: 'Waar bleef nou uw beschermende almacht bij het sterven van dat jonge kind?' Bij zo'n prachtige Psalm, die vol staat van vertrouwen en overgave, bij het lied dat naar aanleiding van deze psalm is gemaakt 'Mijn schuilplaats is God', komt die vraag toch ook altijd naar voren: ja, maar, waar was u nu, toen dat leed ons trof? Toen we die geliefde los moesten laten? Waar is God dan, en hoe zijn we dan veilig en hoe beschermt God ons?

In Mattheus 4 lezen we over Jezus' verzoeking in de woestijn. De tegenstander van God neemt Jezus mee naar het hoogste punt van de tempel, en zegt hem: 'Als U de Zoon van God bent, spring dan naar beneden. Want er staat geschreven,' en dat is dus in Psalm 91: 'Zijn engelen zal hij opdracht geven om u op handen te dragen, zodat u uw voet niet zult stoten aan een steen.' En dan antwoordt Jezus: 'Er staat ook geschreven: Stel de Heer, uw God, niet op de proef...' Als God machtig is, zal hij je wel redden, toch? Engelen zullen je op handen dragen! Zelfs Jezus' tegenstander daagt hem uit met deze woorden. Maar we zien hier dat Jezus daar tegenin gaat. Op deze manier wil hij niet machtig zijn, hij wil God niet uitdagen of op de proef stellen... God schiet ons te hulp, hij redt ons en beschermt ons, maar niet zo. Hoe dan wel? Hoe zijn we dan wel veilig?

In Jezus' leven hebben we zien gebeuren dat hij het lijden, het kwaad niet uit de weg gaat, hij draagt het, met en voor ons. Hij kent het. Hij is die weg gegaan, helemaal, tot het einde. En hij loopt met ons mee, elke keer, als wij onszelf terugvinden op zo'n weg, wanneer we te maken krijgen met afscheid, met verdriet, met wat anders gaat, en tegenvalt. Ook al voelen we ons totaal verlaten, we kunnen vertrouwen houden. Er is iemand die met ons mee loopt, en die ons niet alleen laat. 'Mag ik dan bij jou schuilen?' We kunnen bij hem schuilen...

Dat raakt mij zo in het lied dat we vandaag zongen, lied 852. Een lied geschreven door Jaap Zijlstra. 'U komt mij, lieve God, zo nederig nabij, in dagen van gemis en moeite vindt U mij.' Hier wordt bezongen, dat God ons tegemoet komt, juist 'in dagen van gemis en moeite', en dat wij niet hem hoeven zoeken, maar dat hij ons vindt – Want, vervolgt het lied, 'U daalt het duister in, U deelt mijn angst en pijn, zo dodelijk bedroefd als maar een mens kan zijn, een man van smarten die ter aarde valt en schreit,...' Hier wordt Jezus bezongen, in de tuin van Getsemane, in de steek gelaten door zijn vrienden, dodelijk bedroefd. En zo is hij, 'een lotgenoot, een vriend,' van alle mensen die lijden, die eenzaam zijn en bedroefd, 'o Heer die bij mij zijt.' En dan eindigt dit lied met een gebed: 'Ik bid U, laat het licht dat doorbrak in uw smart, de zon die Pasen heet, ook dagen in mijn hart.'

Dit is zijn gebed, en het is ons gebed vandaag: Mogen de dagen van gemis en moeite, zon-dagen worden, dagen waarop het licht weer doorbreekt, Gods licht, en de belofte dat er redding is, dat er leven is, de dood voorbij.

'U komt mij lieve God, zo nederig nabij, in dagen van gemis en moeite vindt U mij.
U daalt het duister in, U deelt mijn angst en pijn, zo dodelijk bedroefd als maar een mens kan zijn,
een man van smarten die ter aarde valt en schreit, een lotgenoot, een vriend, - o Heer die bij mij zijt,
ik bid U, laat het licht dat doorbrak in uw smart, de zon die Pasen heet, ook dagen in mijn hart.'
Amen